

EDUSKUNNAN
SIVISTYSVALIOKUNTA

Helsingissä

26 päivänä marraskuuta 1986

Lausunto n:o 2

Sosiaalivaliokunnalle

Sosiaalivaliokunta on 4 päivänä marraskuuta 1986 pyytänyt sivistysvaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 181 laiksi työllisyyskoulutuslain muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuuluttavina toimistopäällikkö Simo J. Laakso ja tarkastaja Raija Saastamoinen työvoimaministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Erkki Norbäck opetusministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri Markku Kivelä valtiovarainministeriöstä, osastopäällikkö Pertti Mentula ammattikasvatushallituksesta, sihteeri Timo Lähdesmäki aikuiskoulutusneuvostosta, ammattikoulusihteeri Raija Salo Yleisten Ammattikoulujen Liitosta, toiminnanjohtaja Pekka Lampinen Ammatillisten Kurssikeskusten Liitosta, puheenjohtaja Raimo Smätt ja sihteeri Jouko Paljakka Ammattikurssien Opettajien Liitosta sekä kouluasiain sihteeri Pentti Aho Ammattioppilaitosten opettajien liitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työllisyyskoulutuksesta annetun lain muuttamista siten, että työllisyyskoulutuksena voitaisiin tukea ammattikurssitoiminnan lisäksi opiskelua julkisen tarkastuksen alaisissa ammatillisissa oppilaitoksissa. — Esitys liittyy vuoden 1987 tulo- ja menoarvioesitykseen. Lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1987 alusta.

Sivistysvaliokunta esittää lausuntonaan seuraa-

vaa: Valiokunta pitää hallituksen esityksen pääta-voitetta, uuden koulutusväylän avaamista työttömille, hyvänä ja kannatettavana. Hallituksen esityksen tarkoitus lähentää ammattikoulutusta ja työllisyyskoulutusta toisiinsa on niin ikään kannatettava.

Asiaan perehdyttyään ja pyytämänsä lisäselvitykset saatuaan valiokunta kuitenkin toteaa, ettei työttömän kouluttaminen ammatillisessa oppilaitoksessa ole läheskään kaikille soveltuva ratkaisu, vaan ainoastaan erityisissä tapauksissa käytettävissä oleva vaihtoehto.

Valiokunnan käsityksen mukaan hallituksen esitystä ei ole riittävän huolella valmisteltu, mistä saattaa seurata käytännön vaikeuksia.

Työllisyyskoulutuksesta aiheutuvan rahoituksen järjestäminen. Hallituksen esityksestä puuttuu selvitys siitä, miten työllisyyskoulutuksesta aiheutuva rahoitus järjestetään. Valiokunnan saaman tiedon mukaan työvoimaministeriö on esittänyt sosiaalivaliokunnalle hallituksen esityksen täydentämistä uudella asiaa koskevalla pykälällä. Sivistysvaliokunta pitää välttämättömänä lakiehdotuksen täydentämistä näiltä osin. Periaatteena tulee olla, ettei kunnille aiheudu työllisyyskoulutuksesta kustannuksia.

Oppilaan valinta ja oppilaan ohjaus ammattioppilaitokseen. Hallituksen esityksessä ei ole selvitystä siitä, miten oppilaan valinta ja oppilaan ohjaus ammattioppilaitokseen hoidetaan. Valiokunnan saaman lisäselvityksen mukaan tarkoituksena on, että työllisyyskoulutuksessa olevaa oppilasta koskevat samat säännökset kuin muitakin oppilaitoksen oppilaita. Oppilaan tulee muun muassa selviytyä mahdollisista pääsykokeista. Oppilaan hakeutuminen ja osoittaminen kouluun tapahtuu yhteistyössä työvoimaviranomaisen ja oppilaan kesken.

Näiltä osin sivistysvaliokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että ammattioppilaitokseen ohjaamisessa ratkaisevana tulee olla koulutettavan oma tahto.

Pääsyttökinnon ja opiskelun alkamisen välillä on viisi kuukautta ja ammattioppilaitoksissa on pitkät kesätauat. Työttömän toimeentulon turvaamisesta ja oikeudesta tilapäistöiden tekoon näinä aikoina tarvitaan täydentävät ohjeet.

Opiskelu ammattioppilaitoksessa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esitys merkitsee käytännössä nuorten ja aikuisopiskelijoiden opiskelun yhdistämistä. Tämä saattaa aiheuttaa ongelmia sekä koululle että työllisyyskoulutuksessa olevalle aikuisopiskelijalle. Oppi-

laat ovat keskenään huomattavan eri-ikäisiä ja heidän perusvalmiutensa ja lähtökohtansa eroavat toisistaan. Mikäli opetusta ei voida aikuisopiskelijan kohdalla sopeuttaa hänen kokemus- ja motivaationsa perustuvaksi, on vaarana, että hänen motivaationsa heikkenee. Myös käytössä oleva kaksivaiheinen valinta saattaa vaarantaa opiskelun. Tämän vuoksi valiokunta pitää työttömän aikuisopiskelijan kannalta tärkeänä, että asianomaiset viranomaiset laativat täydentävät ohjeet ja määräykset, joilla opiskelulle luodaan käytännön edellytykset.

Opintososiaaliset edut. Sivistysvaliokunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys n:o 161 laiksi opintotukilain muuttamisesta, jossa ehdotetaan aikuisopintorahan kokeilemistä vuosina 1987—90. Tämän ja nyt puheena olevan työllisyyskoulutuslain muutoksen hyväksyminen johtaa siihen, että maassamme on ainakin kolmenlaisia opintososiaalisia tukimuotoja. Valiokunta katsoo, että eri tukimuotoja pitää lähentää toisiinsa ja mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistaa. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että valmisteilla on valtioneuvoston peri-

atepäätös ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoittamisesta ja on asetettu työryhmä selvittämään aikuisopiskelijoiden tutkintojärjestelmää.

Näistä syistä valiokunta esittää, että työllisyyskoulutuslain muuttaminen niiltä osin kuin se koskee opiskelua ammatillisissa oppilaitoksissa hyväksyttäisiin vain väliaikaisesti 30 päivään kesäkuuta 1990 voimassa olevaksi kuitenkin niin, että opintonsa tuohon mennessä aloittaneet voisivat saattaa opiskelunsa loppuun. Saatavien kokemusten perusteella olisi näin mahdollista tarkastella asiaa kokonaisuutena ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Silloin on mahdollista ottaa mukaan myös yleissivistävän koulutuksen täydentäminen, koska riittävien perustietojen puuttaminen saattaa estää työttömän edelleen kouluttamisen.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta esittää kunnioittavasti lausuntonaan,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin huomioon ottaen edellä tehty huomautukset.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Holvitie ja jäsenet von Bell, Eskelinen, Hirvelä, Isohookana-

Asunmaa, Jaakonsaari, Ronkainen, Roos, Tiuri, Tykkyläinen, Uosukainen ja Vihriälä.

Eriävä mielipide

Valiokunnan lausunnossa ei ole mielestäni kiinnitetty riittävästi huomiota ammattikurssikeskusten asemaan.

Katsonkin,

että sivistysvaliokunnan lausunnon kappaleen "Työllisyyskoulutuksesta aiheutuvan rahoituksen järjestäminen" vii-

meisen virkkeen olisi tullut kuulua seuraavasti:

"Periaatteena tulee olla, ettei kunnille aiheudu työllisyyskoulutuksesta kustannuksia ja että ammattikurssikeskustoimintaa voidaan edelleenkin kehittää ja laajentaa vakiintuneena työllisyyskoulutusmuotona."

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1986

Inger Hirvelä